

Részletek a cikkből

„Ha Orbán csupán egy embertől tart széles e világon, az nem más, mint Anikó” – Betlen János-interjú, második rész

Nagy József 2024. 11. 28. 12:07

VARGA JENNIFER / 24.HU

Illetve nem is az a jó kifejezés, hogy tart tőle, hanem az, hogy tiszteli. Háromrészes életútinterjúnk második fejezete a friss Prima-díjas Betlen Jánossal. [Az első etap](#) – melyben a rendszerváltásig érkeztünk el – címe az volt: *A pápa megveregette a vállamat azzal, hogy „maga rendben van”*. Most pedig 1990-től egészen Ukrajnáig jutunk.

[...]

Onnan kanyarodtunk el, hogy a híradó főszerkesztése után a résztlik mellett egyetlen állandó munkád maradt: a Jani házhoz megy. A cím poénnak indult.

Annak. Azt mondta Horváth Ádám, hogy közéleti témával egy darabig ne próbálkozzam. Viccből álltam elő a címmel: Jani házhoz megy. Ez ugye csak elég magánéleti. Aztán hazamentem, a cím mögé kitaláltam a koncepciót, és hivatalosan, írásban benyújtottam a műsortervet. Annyira rettegtek a balhétól, hogy címetül, mindenestül azonnal elfogadták.

Hét éven át ment a köztévén. Megszeretted, nyilatkoztad, ez a műsorod alakított a személyiségeden.

Valóban más embert faragott belőlem.

Mennyire mást?

Kicsit mást.

Miben mást?

Addig alig mozdultam ki Budapestről, a Janival viszont főleg vidéken forgattunk havonta három–négy napokat, és olyan problémákkal találkoztam, melyekről az első pillanatban látszott, hogy sose oldódnak meg. Persze korábban is hallottam harangozni ilyenekről, de más megtapasztalni élethelyzeteket, és közel kerülni ezekhez az emberekhez.

A hét év alatt melyik történet érintett meg leginkább?

Sok volt. És nem önmagukban, hanem összességükben megdöbbenőek.

Nem szörnyű katasztrófákról volt szó, hanem apró dolgokról, csak az egész adott ki egy szörnyű katasztrófát. Érted?

Odébb tették a kerítésedet, eltűnt a nem tudom, micsoda. Ilyenek. Az volt a koncepció, hogy felmutatjuk valaki problémáját, aztán szembeállítjuk a másik féllel, de nem hirdetünk ítéletet. Amivel azt sugalltuk, hogy mindenkinek van egy kis igaza. Az adott ügy mögött az ember, a közeg érdekelt, a falu a maga történetével. Végző soron az, hogyan boldogulnak az emberek a hatalmas változások közepette. Milyen fajta emberek azok, akiknek sikerül, általában rájuk panaszkodtak a levélíróink, és milyen fajta emberek, akiknek nem, akik panaszkodnak, akik úgy érzik, folyton igazságtalanság éri őket.

Milyen fajtának sikerülnek a dolgok, s milyen fajtának nem?

A panaszkodóknak, a sikerteleneknek jellemzően zsellérek, napszámosok a felmenői. Akik meg az új, a zavaros körülmények között is föltalálják magukat, azok felmenői gazdálkodó, piacra termelő parasztok, „szakkifejezéssel” kulákok voltak. Évtizedeken át mindenki ugyanabba az iskolába járt, majd ugyanabban a térségben dolgozott, de aztán mégis felszínre törtek az atavisztikus különbségek.

Hét éven kapott a Jani.

Az már elég szép. De azt azért tudni kell, hogy még csak három éve ment, amikor 1998-ban győzött a Fidesz, és Vitézy Laci csomó más produkcióval együtt a Jani házhoz megy gyártását is kivitte egy magánvállalkozásába.

A saját vagy a Fidesz zsebének tett jót?

Nem tudok róla, hogy tejelt volna a Fidesznek.

S ha tudnád?

Akkor se mondanám el, azt hiszem. Szóval Laci följánlotta, hogy beléphetek a cégébe. Nekem meg azonnal eszembe ötlött, hogy pár hónappal korábban Szalai Juli szociológus kérdezte tőlem, megbízom-e Vitézy Laciban, nem tartok-e attól, hogy elárul. Nem értettem, mit akar Juli, de azért dolgozott bennem, amit mondott, s tán emiatt is válaszoltam azt Lacinak, akivel akkoriban sülve-főve együtt voltunk, hogy nem lépek be, de kérek opciót arra, hogy bármikor beléphessek. Nem gondoltam, hogy becsapna, elárulna, de csak nem árt egy eszköz arra az esetre, ha kiszúrnék valami disznóságot. Fizettem több millió forintot, és megkaptam az opciót, azt hiszem, húsz százalékra. A ciklus végén, 2002 tavaszán a választás első fordulója után már majdnem biztos volt, hogy Medgyessy lesz a miniszterelnök. Tudtuk, hogy az új kormány alatt Laci cége nem fog beszállítani az MTV-be, én viszont valószínűleg maradhatok a tévében, és Laci felvetette, szálljak ki a kft.-ből. Erre én szépen visszaadtam az opciós papírt, ő szépen visszaadta a pénzt.

Megtehetette volna, hogy nem adja vissza, neked meg marad a semmit érő húsz százalékod egy megbízását veszítő, elértéktelenedő vállalkozásban.

Nem volt az értéktelen. A tévé tartozott a cégnek vagy 130 millió forinttal.

Vagyis elvileg bejelentkezhetél volna a 130 millió ötödére?

Nekem nem arra kellett az opció, hogy a végén plusz pénzem legyen belőle. Én a műsoromat akartam csinálni, csinálhattam is háborítatlanul, a fizetésem mindig napra pontosan érkezett. Vagyis nem éreztem magam átverve. Viszont ő érezhette úgy, hogy átvert. Ez nem bántott volna. Hanem aztán viszont egy életre szóló sebet ejtett rajtam.

Mivel?

Messziről kezdeném, bocs.

Ez idő tájt hirtelen rettenetes hírem lett az SZDSZ-ben. Mesélték, az SZDSZ választási eredményváróján az aktivisták nézték a tévét, és amikor eldőlt, hogy győzött a ballib koalíció, bekiabálták, hogy: Jani, lapát!

Aztán amikor az MSZP komisszárja, Rudi Zoltán átvette a köztévé, bizalmasan közölte velem, hogy egy szabad demokrata politikus és egy szociális kolléga is azzal kereste meg őt, hogy „ugye kinyírod a Betlent?” Kicsivel később, június közepén a francia nagykövetség fogadásán megpillantom az SZDSZ-alapító Litván Gyurit, mosolyogva intek neki, mire olyan gyűlölettel néz vissza rám, hogy megfagy bennem a vér. Ez így együtt már kicsit sok. Fájt, nem értettem, de mit csináljak? Másnap elutaztam Horvátországba nyaralni a kislánnyal. Három hét múlva hazajövök, és azzal fogad a nagyobbik húgom, hogy a legutóbbi **Eörsi-gyűlésen**...

Az micsoda?

Több rokonom is **Eörsi**, ugyanis a kisebbik húgom a felesége volt **Eörsi Jánosnak**, **Eörsi Pisti** fiának. Az **Eörsi** család évtizedek óta rendszeresen tartott összejöveteleket, ezeket hívták **Eörsi-gyűlésnek**. A legutóbbin, így a húgom, **Eörsi Pisti** kijelentette: Betlen Janiról kiderült, hogy a rendszerváltás előtt besúgó volt. Állítását arra alapozta, hogy beszélt a Berlinben élő Dalos Györggyel, aki kikérte a rá vonatkozó titkosszolgálati iratokat, és a besúgók nevét akkor még feketével kihúzták ugyan a levéltárban, de az egyik szövege alapján arra jutott, hogy én lehettem, aki jelentett róla.

Később kiderült, milyen nevet takart a fekete filc?

Nem tudok róla. De nem is érdekel. És, hogy még kacifántosabb legyen a történet, Dalos később tagadta nekem, hogy ilyet mondott volna **Eörsinek**. Mindenesetre **Pisti** már korábban is eléggé kipécézett magának. Egyszer behívtuk az Aktuálisba Kenedi Jánost, miután tiszta szívből megbocsátott Tar Sándornak, aki besúgott róla. Mire **Eörsi Pisti** megírta az Élet és Irodalomban, hogy milyen dolog az, hogy én, pont én hagytam, hogy Kenedi csak úgy megbocsásson Tarnak. A következő számban Tamás Gazsi hozzászólt a vitához olyasmivel, hogy tán nem Betlen a legszemetebb ebben a médiavilágban, ám **Eörsi** még arra is visszaírt, hogy de, igen! Ezt követően összefutottam vele egy kiállításon, ő széles mosollyal közeledett hozzám, a régi jóbaráthoz, én meg az mondtam: „**Pisti**, ne itt barátkozz velem, hanem az újságban. Nem érted, hogy rólam te, pont te nem írhatasz rosszat?! Függetlenül attól, hogy mit gondolsz rólam!” „Már miért ne írhatnék?” „Mert a polgári erkölcs tiltja, hogy szembeállítsd egymással a családtagokat. Vannak elegendően, akik lepocskondiáznak engem, és neked is van elég valaki, akit lepocskondiázhatsz, de pont velem ezt nem teheted meg. Engem te kizárólag a kommunista erkölcs alapján pocskondiázhatsz le, mert a kommunista erkölcs diktálja azt, hogy a pártérdek mindennek felett!” Hebegett valamit. Aztán megint lebaszott az újságban.

Akkor miért?

Az ausztriai száműzetésben élő postabankos Princz Gáborral készítettem interjút, aki azzal a feltétellel egyezett bele a beszélgetésbe, hogy kap időt, teret kifejtteni a maga álláspontját. Kiautóztunk Bécsbe, a Sacher különtermében felállítottunk két kamerát, és míg vártuk Princzet, kimentem a Kärntner Strassére felmondani egy stand upot beharangozónak. Visszamentünk, de az operatőr a kint használt kézi mikrofonról elfelejtett visszakapcsolni a benti csiptetősre, emiatt az interjú alatt az én mikrofonom semmit nem vett fel, a hangom Princz mikrofonjából rögzült, érthetően, de adásképtelen minőségben. Javasoltam, csináljunk azt, hogy a felkonfban bevallom a technikai hibát, és menet közben szó szerint, bakikkal együtt beolvasom a helyszínen elhangzott kérdéseimet. A főnökségnek nem tetszett ez a megoldás, így viszont az én szövegem elég nehezen volt kivehető. Mire az én **Eörsi Pisti** rokonom megírta az ÉS-ben, hogy Betlen benyalt a gazember Princznek, aki simán elmondhatta, milyen remek ember. Megint találkoztunk **Pistivel**, kérdeztem: „Te, akkor is ezt írtad volna rólam, ha azt mondom az interjúban Princznek, hogy az üzletfeleivel és barátaival zsákszám hordta ki a pénzt a pénztárteremből az utcára?” „Hát, akkor nem írtam volna ilyet.” „Márpedig szóról szóra ezt mondtam Princznek. Úgy kezdődött az interjú, hogy megkérdeztem tőle, ugye emlékszik, hogy amikor maga királyokkal parolázott, akkor én üldöztem önt, mert az volt a véleményem, hogy ön és a barátai zsákszám hordják ki a pénzt a páncléteremből az utcára, de most azért vagyok itt, mert maga gyanúsított, aki ellen vádirat készül, és szeretném, hogy ön is elmondhassa a véleményét. És egyébként is, menet közben olyanokat vettem közbe neki, hogy nem a maga dolga eldönteni, kit kell támogatni a kultúrában állami bankból származó közpénzzel.”

Mire **Eörsi?**

Azt mondta, hogy ezt ő nem hallotta.

[...]

PROHÁSZKA IMRE / FORTEPAN **Eörsi István** író, költő, műfordító, publicista
1990-ben.

És tényleg nem.

Rokonról akkor sem írunk ilyet. Sajnos eleve utálta, hogy nem azt csinálom, nem úgy viselkedem, ahogy ő és az elvbarátai elvárják.

Milyen viselkedést várt el tőled?

Például ő elment Medgyessy Péter 2002-es kampányindítójára. Nyilván ez az eleve rossz vélemény kellett ahhoz, hogy kapásból elhiggye, hogy besúgó voltam.

Besúgóügyben a család neked vagy Eörsinek hitt?

Amikor **Pisti** a távollétemben közölte a családdal a vádat, akkor Dani unokaöcsém és Sári unokahúgom tüntetőleg felállt és kivonult. Nóri, a másik unokahúgom közölte velük emailben, hogy ott volt, amikor megérkezett a Jani átvilágítási papírja: nem volt besúgó, a nyilvántartásban sem szerepel. Aztán mindez bekerült az **Eörsi**-féle körpostába is. Mire **Pisti** azt írta, hogy „igen, ilyesmit csak akkor szabad mondani, ha egészen biztos benne az ember, de Jani annyira rossz figura a tévében, hogy elhittem.” Mármost nyilván azért nem úgy szerepeltem, ahogy ő elvárta volna, mert megszaroltak. És mivel zsarolhattak volna meg, ha nem ügynökmúltsal? Mondjuk legalább megértettem, miért nézett rám oly gyűlölködve szegény Litván Gyuri.

Vele tisztáztad a dolgot?

Nem találkoztunk többé. Nem sokkal később meghalt.

Pedig szívesen elmagyaráztam volna, hogy ellenzéki alakként tartott nyilván a III/III. és a III/II. is. Azóta kaptam egyet-mást a levéltárból. Például azt, hogy 1974-ben vizsgálták, érdemes-e engem állandó megfigyelés alá helyezni, és bizonyára arra jutottak, hogy nem érdemes. Onnan vélem ezt tudni, hogy 1993-ban a Nap TV folyosóján Horváth vezérőrnagy, a III/III. utolsó parancsnoka, aki vendégként jött a műsorba, azt mondta nekem tréfálkozva: »Most mindenki úgy tesz, mintha annyira félni kellett volna tőlünk.« Azt feleltem: »Biztosíthatom, hogy én félttem maguktól rendesen.« Mire ő: »Pedig magára nem is dolgoztunk.«

Onnan kanyarodtunk el, hogy Vitézy fájó sebet ejtett rajtad.

Most érek oda. Annak idején meséltem neki az **Eörsi**-ügyet, és azt, hogy mennyire feldúlt engem a dolog. Csak azt nem tudtam, hogy ezekben a hónapokban Laci meg azt terjeszti, hogy ő róla jelentettem. Szóval meséltem, ő empatikusan hallgatott, és egyetlen szóval sem jelezte, hogy

«bocsika, de szerintem is ügynök voltál, olyannyira, hogy én is épp ezzel kürtölöm tele a várost.»

Neki honnan volt az infója?

Azzal csak a következő évben, 2003 elején állt elő, hogy megismert egy embert, akit a Kádár-rendszer idején a rendőrök bevitték a Gyorskocsi utcába, és a folyosón egyszer csak azt látta, hogy én bemegyek egy ajtón, amiből nyilvánvalóvá vált számára, hogy besúgó vagyok és jelenteni mentem. Mondtam: „Laci, én nem jártam a Gyorskocsiban, és ha ügynök lettem volna, akkor sem fordulok meg ott, ugyanis a titkosszolgálat másutt találkozott a hálózati személyekkel. Micsoda ügynök az, aki csak úgy bárki szeme láttára besétál a hivatalba?! Ne bomolj, légy szíves, vond vissza még azt is, amit gondoltál.” Azt felelte, hogy oké, visszavonja. Csakhogy addigra már rég elterjesztette a hazugságot. A cáfolatot viszont elfelejtette terjeszteni.

Barátok voltak?

Egészen közeli barátok. Bár 2000 után gyakran összekülönböztünk, megesett, hogy forgatás után hazafelé félúton kiszálltam az autójából. De ez nem ok arra, hogy gonoszat terjesszen rólam. Az már egy 2007-es történet, hogy a feleségem hegymászó túracéget akart alapítani Szlovéniában, és engem kérdezett, van-e valami ötletem, hogyan kell. Javasoltam, hívja fel Laci öccsét, Vitézy Tamást, neki [horvátországi üzletei is vannak, kikötők, szállodák](#), tán akad kontaktja Szlovéniában is. Fel is kereste Tamást, majd azzal jött vissza hozzám, hogy Tomi azt mondta, milyen kár, hogy Lacival megromlott a kapcsolatunk, merthogy jelentettem róla a III/III-nak. Felhívtam Tomit, ő visszahívott: „Hát te nem tudsz erről? 2002-ben mindenki ezt beszélte a Fideszben”. „És honnan vette Laci ezt a történetet?” „2002 nyarán te részegen bevallottad neki.” Soha életemben nem voltam részeg, de ez mellékes. Dokumentumokkal tudom igazolni, mondtam, hogy engem ellenzéki körökhöz tartozó újságíróként tartottak nyilván a titkosszolgálatok. Tomi később elmondta, hogy neki gyanús volt a történet, azért vette elő Anikó előtt. Pár nap múlva megyek be az uszodába, ott ücsörög Laci. Azt mondja: „Gyere, beszéljünk már egy kicsit.” Mondom: „Miért beszéljessék veled? Nincs már III/III.” „Mi van? Miről beszélsz?” „Én csak azért barátkoztam veled, hogy jelentéseket írhattam rólad a kommunista titkosszolgálatnak, de mivel a III/III bezárt, nincs kinek jelentenem, innentől nem érdekel, a fene akar barátkozni veled.” „Miért mondod ezt?” „Kérdezd meg a Tomitól.” És mentem úszni. Legközelebb megint találkozunk, akkor azt mondja, hogy „Tomi tök ideges lett, amikor beszámoltam a múltkori beszélgetésünkről.” Mondom: „Hagyjál, Laci, hagyjál engem békén, soha többé nem akarok hallani erről.” És megint mentem úszni. Utána időről időre telefonált, sose vettem fel. Aztán már a Fidesz 2010-es kétharmados győzelme után összefutottunk a tévé folyosóján, és kérdi mosolyogva: „Na, most már lehet barátkozni?” Mondom: „Figyelj, akár egyetlen embernek is elmondtad, hogy hazugságot terjesztettél rólam?” Csönd. „Mert, tudod, nekem fogalmam sincs, kinek mondtad el, de azóta minden szembejövő fideszesre úgy nézek, hogy tán ez is azt gondolja rólam. Majd ha szépen elmondod mindenkinek, hogy alaptalan hazugságot terjesztettél rólam, akkor majd lehet barátkozni.” És otthagytam. Továbbra is hívogatott, továbbra sem vettem fel.

Aztán legutóbb, tavaly, nem sokkal a [halála](#) előtt a futball-világbajnokságot néztem társaságban, csöng a mobilom, nem néztem meg alaposan a kijelzőt, fölvettem, Laci volt a vonalban, és azt mondta nekem szomorúan: »Te, Jani, ezt most már azért abba kéne hagyni.«

Mondom: „Én abbahagytam. Már mint a barátkozást veled. Nem akarok rád gondolni, mert az is rossz nekem, ha csak gondolok rád.” Erre nekiállt bizonygatni, hogy annak idején egy éjszaka én tényleg fölhívtam őt azzal, hogy meggyónjam az ügynökmúltamat.

Mire én: „Már magadnak is bemagyaráztad ezt? Ha tényleg ilyesmit mondtam volna, nem kellett volna félévvel később azzal próbálkoznod, hogy a Gyorskocsi utcában látott valaki. Miért nem hagyjuk abba? Tényleg nem akarok gondolni rád, és akkor minden jó lesz.”

Mi a megfejtés?

Nem vagyok pszichológus. És mindegy is, meghalt szegény, elvitte a sírba a barátságunkat. Kicsit bántam, hogy így ment el.

MARJAI JÁNOS / 24.HU Vitézy László a kötcsei pikniken 2018-ban.

Kicsit?

Lehet, hogy nem kicsit. Mert nagyon szép emlékeim is vannak róla.

[...]